

הצמדת יום הזיכרון ליום העצמאות (כפי שקיים כיום)

1

נראה לי, כי המחוקק שקבע את הצמידות, נהג בחכמה ובתחושה אנושית ויהודית עמוקה. המצוקה, שמצביעים עליה הפונים, קיימת, אך היא חלק ממציאותינו. היא מבטאת עובדת יסוד של חיינו, כי אין אנו מסוגלים להפריד בין השמחה לבין העצב המלווה אותה ודבק בה. כי אין אנו מסוגלים להפריד בין הציפיה לעתיד ובין המבט לאחור על ההוד הנורא שבעבר, כשם שנהג עמנו במשך דורות, כאשר כלל את סדר' הזכרת נשמות' [תפילה לזכר קרובי משפחה שנפטרו] בתפילות החג והמועד [ימים של שמחה וחגיגות].

(פ. אבישר, המועצה להנצחת החייל, רב שיח לדמותו של יום הזיכרון, 1974)

2

אחד הצנחנים מלוחמי ירושלים במלחמת ששת הימים אמר: "עם ישראל, עכשיו אתה יכול להיכנס לירושלים העתיקה, אבל זכור כי לפניך נכנסה פה עופרת בגוף החברים שלי...". הדור שעליו אני נמנה זכה לראות במו עיניו את התגשמותו של חלום קדום, שהוא גם חלום הנעורים שלו – תקומת ישראל. אך הדור הזה ידע גם את המחיר ששילמנו בעד עצמאותינו, מאז ראשית מפעלנו ההתישבותי בארץ הזאת ועד לאחר מלחמת ששת הימים ועד לעצם היום הזה. הימים ד' וה' באייר, בהיותם צמודים, מסמלים ויסמלו את שאיפותינו ומגמותינו, את מאבקינו ונצחונותינו, את יגוננו ושמחתנו, את מאמצינו והישגינו – את ישראל כפי שהיא וכפי שאנו מייחלים לראותה.

(י. פרישמן, המועצה להנצחת החייל, רב שיח לדמותו של יום הזיכרון, 1974)

למדינת ישראל ארבעה סמלים. כולם יקרים לליבי, כמות שהם, ולא ארצה לראות שינוי קל שבקלים באף אחד מהם. אדרבה, ארצה לראות כל ילד וילדה שלנו מבינים אותם היטב ומכבדים אותם כראוי. דגל מגן דוד כחול-לבן, המנון 'התקווה' וסמל המנורה עם עלי הזית. ועוד אחד: הצירוף של יום הזיכרון ויום העצמאות, בזה אחר זה.

הצירוף הזה מיוחד במינו, גם בהשוואה לסמלים האחרים, וגם למנהגי העמים. בעיניי הוא יותר עמוק ומוצלח מן הסמלים האחרים. אני יכול לתאר לעצמי שלמדינת ישראל היה דגל אחר. הרי היה מי שחשב על דגל שבעה כוכבים זהובים, אני יכול לתאר לעצמי המנון אחר. הלא ראיתי נוסח אחר של 'התקווה' וראיתי שירים אחרים שרצו להיות המנון. ואני יכול לתאר לעצמי סמל אחר, לא מנורה. אבל אני לא יכול לתאר לעצמי שום שיבוץ אחר של יום הזיכרון בלוח השנה הישראלי שיהיה טוב יותר, חכם יותר, מאשר ביום ד' באייר, צמוד ליום העצמאות.

הצירוף המיוחד הזה מבטא, ראשית, את החובה לזכור, להכיר ולהוקיר את הנופלים, גם בתוך השמחה על העצמאות הלאומית של העם היהודי במדינתו.

שנית, את החובה להבין את ההקשר ההיסטורי של הנפילה, במסגרת הפעלת הכוח ובניין הכוח של הזרוע הצבאית של המדינה. ושלישית, שאין להפריד בין השניים.

סמיכותם של יום הזיכרון ויום העצמאות באה לומר לנו שראוי להיכנס ליום העצמאות מתוך יום הזיכרון, ראוי להיכנס אל השמחה גם מתוך נימה של עצבות, וגם ראוי להתרפק על דמויותיהם של הנופלים, בתוגה, בשברון לב, עם נימה של תחושת עצמאות, שהיא נימה של תודעת אחריות.

לפעמים מספרים לנו אנשים שקשה להם לעבור מיום הזיכרון אל יום העצמאות. זו עדות הנעוצה באי הבנה. הצירוף של יום הזיכרון ויום העצמאות אינו צירוף של יום שכולו אך ורק תוגה עם יום שכולו אך ורק שמחה. במעבר מיום הזיכרון ליום העצמאות, אדם כמו מעביר את שיווי המשקל שלו 'מרגל לרגל', מן הרגל העומדת על היגון, אל הרגל העומדת על האחריות. ובשני הימים רגל אחת עומדת פה ורגל אחת עומדת שם.

(פרופ' אסא כשר, "מחשבות", המרכז החינוכי חנתון)

הנחיות ושאלות לדיון לאחר לימוד המקורות:

סמנו מתוך המקורות את הנימוקים השונים לשימור הצימוד בין הימים (אם יש לכן/ם נימוקים נוספים הוסיפו אותם).

נסחו נאום מנומק של עמדתכם על בסיס הנימוקים שאספתם.

מרבית הכותבים שמתייחסים לסוגיה הם הורים שכולים.

האם לדעתכן/ם עובדה זו משנה את היחס לעמדתם? באיזה אופן?

צריך להפריד בין יום הזיכרון ליום העצמאות

1

מעולם לא אהבתי את החיבור בין יום הזיכרון ליום העצמאות, עוד מאז היותי ילד רך בשנים. אסא כשר אומר בדבריו שאסור לגעת בצימוד שבין יום הזיכרון ליום העצמאות ועם הסימנים שהוא נותן בדבר אני מסכים. השאלה שלי היא האם לא ניתן לשמור על כל הסמליות הזו אם נפריד את הימים ב-24 שעות? אם לא נחגוג בד' באייר כי אם ב- ה' באייר, האם נאבד את הסמליות? האם נאבד את ההקשר? איני חושב.

מה כן נאבד? נאבד את החזרות ליום העצמאות שמתקיימות בתוך יום הזיכרון, את המרכולים והסופרמרקטים (בעיצומו של יום הזיכרון) שמלאים באנשים עד אפס מקום כדי לקנות אוכל ושתייה למסיבת ה'על האש' המסורתית. את החיפזון שאנשים מצויים בו בעיצומו של יום הזיכרון כדי לתאם ולארגן הכל לערב יום העצמאות או ליום עצמו. כל זאת נאבד וזו תהיה מתנה גדולה ולמעשה תיקון גדול שצריך להיעשות.

אני חושב שכחברה צריך לנסות לספק את המסגרת שתאפשר לכמה שיותר אנשים להיות שותפים ליום החשוב, המשמח ומרגש של עצמאות המדינה שלנו. ביום העצמאות קשה לאנשים רבים לשמוח ולצאת לרחובות וייתכן שאם היה יום אחד שמבדיל, היה מעט זמן להיאסף בין הימים ולתת לכמה שיותר אנשים להיות שותפים ליום הזה.

אסא כשר מדבר על כך שהמעבר בין הימים אינו מעבר מיגון לשמחה אלא כמו שאדם מעביר את שיווי המשקל ברגליו מהיגון אל האחריות ועדיין רגל כאן ורגל כאן – ואני יכול רק לקבל את דבריו של אסא כשר, לא רק בהסכמה כי אם בהערצה.

הסמליות לא תאבד כהוא זה מעוצמתה אם תהיה יממה אשר תפריד בין הימים, אלא תאפשר לנו כחברה לראות לא רק את הסמל אלא גם את האדם הניצב מאחוריו ומאפשר לו להתקיים. אף אחד לא אוהב לגעת בסמלים אבל לא כל סמל הוא מלא בחכמה וברגישות, וישנם סמלים שאם ניגע בהם נעשה רק טוב ונחזק אותם. אם נוסיף בית להמנון שלנו על מנת שיכיל עוד אנשים הגרים עמנו בחברה ואינם יהודים אבל רוצים בכל מאודם להיות חלק מהחברה שלנו – האם לא נגדיל את התקווה?

המשפחות השכולות לא צריכות את יום הזיכרון כדי לזכור, הן זוכרות יום יום, ועל כן אינני מדבר בהכרח עליהם. אינני כמובן מייצג אותם ואינני פה להם אני רק כותב את אשר אני מרגיש ולמדתי עם השנים.

בתקווה לשנה שבה לא יתווספו משפחות שכולות חדשות.

(הרב יואב אנדי, מרכז חינוכי חנתון)

כשהמשפחות השכולות, שהיום הזה נועד לכבד את יקיריהן, באות ומבקשות: הפרידו בין הימים, אנו צריכים להקשיב. זהו היום הקשה ביותר לעשרות אלפי משפחות בארץ, יש שהפכו למשפחות שכולות לפני שנים אחדות או פחות מכך, ואחרות לפני שנים רבות, וכולן חולקות את הכאב הקשה והמטלטל ביותר. כשהן באות ואומרות: אחרי יום כזה אנחנו צריכים לנוח, ובטח שלא לחגוג בהופעות יום העצמאות תחת הזיקוקים ומעל המנגל, אנו צריכים להקשיב. כשהן רואות את עם ישראל אָבֵל על יקיריהן וכעבור שעה רוקד על המדשאות עד השעות הקטנות, אי אפשר שלא להרגיש צביטה קטנה ולבקש: הפרידו בין הימים האלו, כדי שגם אנחנו נוכל לחגוג את המדינה. מדינות רבות מציינות יום זיכרון לחיילים שנפלו במלחמות. היום הזה לעולם לא צמוד ליום העצמאות עצמו. אולי הגיע הזמן להקשיב למדינות האלו, לשים את את הסימבוליות היפה הזו בצד ולכבד את בקשתם של אלו שבזכותם יש לנו עצמאות לחגוג.

(אור הוכמן, אגודת הסטודנטים אוניברסיטת בן-גוריון בנגב)

הנחיות ושאלות לדיון לאחר לימוד המקורות:

סמנו מתוך המקורות את הנימוקים השונים להפרדת הצימוד בין הימים (אם יש לכן/ם נימוקים נוספים הוסיפו אותם).
נסחו נאום מנומק של עמדתכם על בסיס הנימוקים שאספתם.

משימה

הדוברים מתייחסים לחלקים שונים בחברה הישראלית (כולל הנופלים) בדבריהם.

על מי צריך לחשוב כשקובעים מועד לאומי? את מי הוא משרת?

במה יום הזיכרון ויום העצמאות מיוחדים בהקשר זה?

שאלות

